

STRESZCZENIE

Problematyka i cel badań. Zachorowalność na nowotwór piersi stale wzrasta. Rak piersi dotyczy części ciała kobiety, która kojarzona jest z atrakcyjnością i kobiecością. Wykonany więc w przebiegu procesu leczenia chirurgiczny zabieg usunięcia części bądź całości piersi wiąże się z konsekwencjami nie tylko o charakterze fizycznym, ale także psychicznym i społecznym. Choroba dotyka nie tylko same pacjentki, ale ma znaczenie także dla ich życiowych partnerów. W konfrontacji z nowotworem wsparcie i pomoc partnera stają się bowiem niezwykle ważne. Poziom akceptacji życia z chorobą, samopoczucie, ocena ciała kobiety oraz obecność wczesnych nieadaptacyjnych schematów może wiązać się z ich oceną satysfakcji z życia i ze związku.

Głównym celem zrealizowanych badań była identyfikacja i analiza czynników biorących udział w wyjaśnianiu satysfakcji z życia i ze związku kobiet z doświadczeniem nowotworu piersi i ich partnerów. Dodatkowo sprawdzano, czy wczesne nieadaptacyjne schematy pośredniczą w relacjach pomiędzy akceptacją życia z chorobą własną/partnerki, oceną stanu zdrowia, oceną ciała kobiety a satysfakcją z życia i ze związku.

Metoda. W badaniach udział wzięło 76 kobiet powyżej 50. roku życia, które w przebiegu leczenia nowotworu piersi zostały poddane zabiegowi oszczędzającemu bądź mastektomii oraz ich 76 partnerów. Łącznie grupa osób badanych liczyła więc 152 osoby. W celu odpowiedzi na postawione pytania oraz weryfikacji hipotez zastosowano następujące metody: Skalę Satysfakcji z Życia SWLS (autorzy: E. Diener, R. Emmons, R. Larsen, S. Griffin; adaptacja polska: Z. Juczyński), Kwestionariusz Jakości Związku (M. Acker, M. Davis; polska wersja: B. Wojciszke), Skalę Akceptacji Życia z Chorobą (K. Janowski, S. Steuden), Kwestionariusz Ogólnego Stanu Zdrowia GHQ-28 (D. Goldberg; adaptacja polska: Z. Makowska, D. Merecz), Skalę Oceny Ciała BES (S. Franzoi, S. Shields; adaptacja polska: M. Lipowska, M. Lipowski) oraz Kwestionariusz Schematów Younga YSQ-S3-PL (J. Young; polska wersja: J. Oettingen, J. Chodkiewicz, D. Mącik, E. Gruszczyńska).

Wyniki. Analizy przeprowadzone na podstawie badań własnych uwzględniają zarówno czynniki osobiste badanych kobiet i mężczyzn, jak i ich partnerów. Wykazano, że akceptacja życia z chorobą oraz aktualna ocena tych części własnego ciała, które dotyczą kondycji fizycznej, wyjaśnia satysfakcję z życia badanych kobiet. Natomiast w wyjaśnianiu satysfakcji z życia mężczyzn znaczenie ma stan zdrowia mężczyzn oraz retrospektywna ocena części własnego ciała związanych z kontrolą wagi w percepcji kobiet. Analizy wykazały także wiele istotnych predyktorów wyjaśniających satysfakcję ze związku badanych kobiet i mężczyzn. W grupie kobiet symptomy depresji, retrospektywna ocena części ciała związanych z atrakcyjnością seksualną i kondycją fizyczną oraz schematy podporządkowania, porażki, niewystarczającej samokontroli, depriwacji emocjonalnej i samopoświęcenia przewidują satysfakcję ze związku. Natomiast w grupie partnerów szczególne znaczenie w tym aspekcie mają: akceptacja życia z chorobą, dolegliwości somatyczne i objawy depresji, aktualna ocena części ciała kobiety oraz schemat samopoświęcenia i bezwzględnej surowości. Natomiast pośredniczącą rolę mediatora pomiędzy akceptacją życia z chorobą, stanem zdrowia i oceną ciała a satysfakcją z życia i ze związku, pełnią następujące schematy: izolacja społeczna, nieufność/skrzywdzenie, wadliwość oraz niewystarczająca samokontrola.

Wnioski. Uzyskane rezultaty badań pozwoliły na sformułowanie praktycznych wniosków, wyznaczających kierunek pracy z parami, które doświadczają sytuacji choroby nowotworowej. Po pierwsze warto zapewniać nie tylko samym pacjentkom, ale także i ich partnerom dostęp do kompleksowej pomocy psychologiczno-terapeutycznej. Po drugie, należy rozważyć zasadność stworzenia grup wsparcia dla mężczyzn – partnerów kobiet z rakiem piersi. Po trzecie, w pracy psychologiczno-terapeutycznej warto poruszać kwestie akceptacji życia z chorobą, stanu zdrowia, oceny ciała oraz wczesnych nieadaptacyjnych schematów, gdyż mają one szczególne znaczenie w wyjaśnianiu satysfakcji z życia i ze związku kobiet z doświadczeniem nowotworu piersi i ich partnerów.

Słowa kluczowe: satysfakcja z życia, satysfakcja ze związku, nowotwór piersi, badania par